

Передмова до українського видання

Бурхливий розвиток медичного права в Україні, активізація правозахисного, правопросвітницького, правозастосовного механізмів, інституціоналізація у цій сфері зумовлюють потребу ґрунтовного доктринального фундаменту та практичних знань і навиків. Медичне право України активно утверджується як галузь права, наука і навчальна дисципліна, зазнаючи впливу міжнародних інтеграційних й імплементаційних процесів.

Посібник “Охорона здоров’я та права людини” — нове надбання професійної спільноти України, яка цікавиться проблематикою медичного права, захисту прав людини. Це нестандартне видання, нетипове для українського читача за манерою викладу матеріалу, такий собі каталог необхідних нормативних і літературних ресурсів, яскравих прикладів практичних успіхів у галузі охорони здоров’я і прав людини, а також систематизований звід міжнародних і регіональних стандартів, прецедентів та їх тлумачень.

Авторський колектив — фахівці Інституту відкритого суспільства, — підготували посібник, покликаний допомогти науковцям у дослідженні як окреслених тем видання, так і тих, що не знайшли свого відображення у книзі; практикам — у правозахисній, правозастосовній діяльності, спрямованій на захист прав людини. У цьому науково-практичному виданні висвітлено окремі теми, що є пріоритетними напрямками стратегії роботи Програми “Громадське здоров’я” Інституту відкритого суспільства: читач зможе ознайомитись з каталогом прав і формами захисту прав пацієнтів у сфері надання медичної допомоги, забезпечення прав людини в галузі охорони здоров’я, зокрема, в таких напрямках як ВІЛ/СНІД, наркоманія (зменшення шкоди), надання психіатричної і паліативної допомоги, сексуальне та репродуктивне здоров’я, охорона здоров’я національних меншин. Ця книга перекладена вже багатьма мовами і видана у багатьох країнах світу, а відтак, можливість ознайомитись з доробком іноземних колег у форматі української версії видання отримав і український читач. Переклад і видання посібника українською мовою реалізовано за фінансово-організаційного сприяння Міжнародного фонду “Відродження” та науково-редакційної підтримки — ВГО “Фундація медичного права та біоетики України”.

Ця книга — перше в Україні видання з медичного права зарубіжних країн із вкрапленнями вітчизняних механізмів, — має неабияке значення як для науки, так і практики національного медичного права. Кожен розділ книги — це цілісне дослідження з окресленої тематики у заданому форматі. Розділи складаються з таких компонентів: з’ясування місця, ролі і значення забезпечення прав людини в одній з проблематик, висвітлення діяльності Інституту відкритого суспільства в цій царині, аналіз міжнародних і регіональних стандартів у сфері охорони здоров’я і захисту

прав людини, наведення прикладів з практики захисту прав людини з одночасним визначенням механізмів, заходів і підсумків роботи, як окремі підрозділи наведено рекомендовані джерела та понятійно-категоріальний апарат. Окремо хочемо привернути увагу читачів до підрозділу “Рекомендовані джерела”, оскільки він містить “національну частину” доробку. Автори посібника, прагнучи зробити його максимально корисним, передбачили доповнення цього розділу перекладених видань національними ресурсами: від законодавчих до літературних, пошукових джерел. Сподіваємось, це сприятиме оптимізації і спрощенню роботи як над “медичними справами”, так і над підготовкою академічної лекції чи наукової статті.

Основними завданнями цього видання є такі: 1) переорієнтація медико-правової практики на права людини, царину, в якій Людина та її блага – це точка відліку для будь-якої практичної і наукової діяльності як представників органів влади, так й інституцій громадянського суспільства; 2) розширення світогляду науковця і практика, надання додаткового правового інструментарію, форм і методів для роботи; 3) заклик до дії – активної, з виваженою, обґрунтованою позицією, спрямованою на бажаний результат – захист прав людини. Три кити, на яких стоїть посібник, – наука, практика і джерела – фокусують, за допомогою синергістичного підходу, медико-правову доктрину і практику на правах людини.

Український формат посібника – це дзеркальне відображення контенту та формату материнської книги. У дослідженні висвітлено точки зору авторів на низку питань, які залишаються дискусійними і потребують подальших ґрунтовних напрацювань. Не завжди, напевно, можна погодитись як з висвітленими в книзі методами практичної роботи, якими користувались правники, правозахисники, так і з методологією дослідження, з праворозумінням фахівців, а також з дефініціями ключових понять. Але віримо, що ця книга не залишить байдужим свого читача, сприятиме активізації наукового пошуку, оптимізації практичної діяльності, інтеграції у світовий науково-практичний простір. Цей посібник закладає основи для розвитку порівняльного медичного права в Україні та, сподіваємось, дасть поштовх ґрунтовним дослідженням у цьому напрямі.

Авторський колектив і науковий редактор посібника запрошують усіх зацікавлених до плідних дискусій з окреслених питань, до співпраці та задалегідь вдячні за висловлені поради, рекомендації і зауваження.

Науковий редактор і керівник проекту

Ірина Сенюта